

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ

Ղ Ե Կ Ա Վ Ա Ր

Երևան – 10, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարական տուն 1

«   »   փետրվարի   2019 թ.

N

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ - ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ
պարոն ՏԻԳՐԱՆ ԳԱԼՍՅԱՆԻՆ

Հարգելի պարոն Գալստյան

Համաձայն «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական օրենքի 77-րդ հոդվածի՝ Ձեզ ենք ներկայացնում «Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (Պ-003-16.01.2019-ՊԻ-011/0) վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առաջարկությունը:

Հարգանքով՝

ԷԴՈՒԱՐԴ ԱՂԱԶԱՆՅԱՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ (Պ-003-16.01.2019-ՊԻ-011/0) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծով (այսուհետ՝ նախագիծ) առաջարկվում է Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածում կատարել փոփոխություն, ըստ որի՝ մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը կալանքի տակ պահելու ժամկետը պետք է հաշվակցվի ազատագրկման, կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով նշանակված պատժին՝ **1 օրը հաշվելով 1,5 օրվա դիմաց**: Նախատեսվում է նաև նախագծին տալ հետադարձ ուժ:

1. Նշված իրավակարգավորման առնչությամբ, նախևառաջ, հարկ ենք համարում անդրադառնալ միջազգային փորձի ուսումնասիրության արդյունքներին: Մասնավորապես, ուսումնասիրված երկրներում առկա իրավակարգավորումները պայմանականորեն կարելի է բաժանել երկու խմբի: Առաջին և ճնշող մեծամասնություն կազմող երկրների խումբ են կազմում այն երկրները, որտեղ նշված հարցի կապակցությամբ տրված իրավակարգավորումները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետությունում գործող քրեական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված իրավակարգավորմանը: Այսինքն, նշված երկրներում մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը կալանքի տակ պահելու ժամկետի **1 օրը հավասար է ազատագրկման ձևով նշանակված պատժի 1 օրվան**: Նշված երկրների շարքին կարելի է դասել **Բուլղարիան** (քրեական օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի 1-ին մաս), **Մակեդոնիան** (քրեական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Մոլդովան** (քրեական օրենսգրքի 88-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Սերբիան** (քրեական օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի 4-րդ մաս), **Ռումինիան** (քրեական օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Էստոնիան** (քրեական օրենսգրքի 68-րդ հոդվածի 1-ին մաս), **Շվեյցարիան** (քրեական օրենսգրքի 51-րդ հոդված), **Հունգարիան** (քրեական օրենսգրքի 92-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասեր), **Վրաստանը** (քրեական օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), **Ղազախստանը** (քրեական օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 3-րդ մաս):

Հաջորդ սակավաթիվ խումբ երկրներն են **Գերմանիան** (քրեական օրենսգրքի 51-րդ հոդված), **Նիդերլանդները** (քրեական օրենսգրքի 27, 27-ա հոդվածներ) և **Ռուսաստանի Դաշնությունը**: Գերմանիայում և Նիդերլանդներում առկա է այն առանձնահատկությունը, որ չնայած կալանքի մեկ օրը համապատասխանում է ազատագրկման մեկ օրվան, այնուամենայնիվ, ի տարբերություն առաջին խումբ երկրների և Հայաստանի, նշված երկրներում կախված գործի հանգամանքներից կալանքի մեկ օրը կարող է հաշվակցվել

ազատագրկման մեկից ավել օրվա հետ, ընդ որում՝ առանց սահմանելու վերին շեմ: Բացի դրանից, հաշվակցման մանրամասները թողնված են դատարանի հայեցողությանը:

Նպատակահարմար է նաև առանձին անդրադառնալ Ռուսաստանի Դաշնության քրեական օրենսգրքով նախատեսված կարգավորումներին՝ դրանք համադրելով նախագծով առաջարկվողների հետ: Այսպես, Ռուսաստանի Դաշնության քրեական օրենսգրքում խափանման միջոցի և պատժի հաշվակցման առանձնահատկություններ սահմանող օրենքի (ընդունվել է 2018 թվականի հուլիսին) ուսումնասիրությունը վկայում է, որ Ռուսաստանի Դաշնությունում ներդրված է հաշվարկման առավել ընդգրկուն գործիքակազմ: Այսպես, կարելի է առանձնացնել հաշվարկման երեք՝ միմյանցից տարբեր ռեժիմներ՝

1) **մեկ օրը մեկ օրվա դիմաց** այն դատապարտյալների դեպքում, ովքեր դատապարտվել են՝

- առանձնապես վտանգավոր ռեցիդիվի համար.
- մահապատժի, որը վերափոխվել է ցմահ կամ 25 տարվա ազատագրկման.
- ՌԴ քրեական օրենսգրքի 205-205.1¹, 206-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի², 209-րդ³, 211-րդ հոդվածի 4-րդ մասի⁴, 228-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերի⁵, 228.1, 229⁶,

---

¹ Статья 205. **Террористический акт**

Статья 205.1. **Содействие террористической деятельности**

Статья 205.2. **Публичные призывы к осуществлению террористической деятельности, публичное оправдание терроризма или пропаганда терроризма**

Статья 205.3. **Прохождение обучения в целях осуществления террористической деятельности**

Статья 205.4. **Организация террористического сообщества и участие в нем**

Статья 205.5. **Организация деятельности террористической организации и участие в деятельности такой организации**

² Статья 206. **Захват заложника**

³ Статья 209. **Бандитизм**

⁴ Статья 211. **Угон судна воздушного или водного транспорта либо железнодорожного подвижного состава**

⁵ Статья 228. **Незаконные приобретение, хранение, перевозка, изготовление, переработка наркотических средств, психотропных веществ или их аналогов, а также незаконные приобретение, хранение, перевозка растений, содержащих наркотические средства или психотропные вещества, либо их частей, содержащих наркотические средства или психотропные вещества**

⁶ Статья 228.1. **Незаконные производство, сбыт или пересылка наркотических средств, психотропных веществ или их аналогов, а также незаконные сбыт или пересылка растений, содержащих наркотические средства или психотропные вещества, либо их частей, содержащих наркотические средства или психотропные вещества**

Статья 229. **Хищение либо вымогательство наркотических средств или психотропных веществ, а также растений, содержащих наркотические средства или психотропные вещества, либо их частей, содержащих наркотические средства или психотропные вещества**

275-րդ, 276-րդ⁷, 277-279-րդ⁸ և 360-րդ⁹ հոդվածներով նախատեսված արարքների համար.

➤ պատիժը կրում են հատուկ կամ խիստ ռեժիմով քրեակատարողական հիմնարկում կամ ուղղիչ գաղութում.

2) **մեկ օրը մեկ ու կես օրվա դիմաց**, եթե անձը պատիժը կրում է դաստիարակչական կամ ընդհանուր ռեժիմի ուղղիչ գաղութում.

3) **մեկ օրը երկու օրվա դիմաց**, եթե անձը պատիժը կրում է գաղութ-բնակավայրում:

Ստացվում է, որ, ի տարբերություն նախագծով առաջարկվող կարգավորումների, ՌԴ-ում հարցի առնչությամբ ցուցաբերվել է տարբերակված մոտեցում՝ հիմքում դնելով ինչպես կատարված արարքի ծանրությունն ու հանրային վտանգավորությունը, այնպես էլ հանցավորի անձը բնութագրող հատկանիշները: Իսկ որոշ հանցագործությունների համար առհասարակ օրենսդիրը նպատակահարմար չի համարել հաշվարկման առավել մեղմ գործիքակազմ նախատեսել՝ հաշվի առնելով այդ հանցագործությունների բնույթն ու վտանգավորության աստիճանը:

2. Ազատությունից զրկելու հետ կապված խափանման միջոցը չպետք է ընկալվի որպես պատիժ: Վարույթի ընթացքում այն կիրառվում է որոշակի ռիսկեր գնահատելու արդյունքում և միտված է արդարադատության պատշաճ իրականացումն ապահովելուն: Եթե կալանավորման 1 օրը հաշվակցում ենք ազատագրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով պատիժ կրելու 1.5 օրվա դիմաց, ապա դրանով կալանավորմանը տրվում է պատժի բովանդակություն: Այն դեպքերում, երբ կլինեն իրավունքների խախտումներ՝ կապված խափանման միջոցի ոչ բարվոք պայմանների կամ դրանից ողջամտորեն բխող սահմանափակումներից առավել խիստ սահմանափակումներ, ապա իրավական կառուցակարգերը տալիս են հնարավորություն վերականգնել խախտված իրավունքները և վնասի հատուցում ստանալ: Բացի դրանից, հարց է առաջանում՝ արդյոք նախնական կալանքի տակ գտնվող անձի նկատմամբ կիրառվող սահմանափակումները կարող են հիմնավորել նախագծով առաջարկվող իրավակարգավորումը, այն պարագա-

⁷ Статья 275. Государственная измена

Статья 276. Шпионаж

⁸ Статья 277. Посягательство на жизнь государственного или общественного деятеля

Статья 278. Насильственный захват власти или насильственное удержание власти

Статья 279. Вооруженный мятеж

⁹ Статья 360. Нападение на лиц или учреждения, которые пользуются международной защитой

յում, երբ դատապարտված անձի հետ համեմատ այդ սահմանափակումները, ըստ էության, առավել խստությամբ աչքի չեն ընկնում: Ավելին, վերաբերելի օրենսդրության ուսումնասիրությունը վկայում է, որ կալանավորված անձանց և դատապարտյալների իրավունքների ծավալը հիմնականում համընկնում է, իսկ որոշ դեպքերում կալանավորված անձինք գտնվում են առավել շահեկան վիճակում (տե՛ս կից աղյուսակը):

Հիմնական էական տարբերություն է երկարատև տեսակցությունների հնարավորությունը, որից զրկված են կալանավորված անձինք: Մակայն այս առումով հարկ է հիշատակել, որ Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարությունը Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի հետ համատեղ մշակել է նախագիծ, որով երկարատև տեսակցությունների հնարավորություն կունենան նաև կալանավորված անձինք: Ընդ որում՝ հիշյալ նախագիծը հավանության է արժանացել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2018 թվականի նոյեմբերի 1-ի նիստում և ներկայացվել Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի քննարկմանը:

Տեսուարար, վերոգրյալ վերլուծությունների արդյունքում կարելի է եզրահանգել, որ կալանավորման 1 օրը ազատագրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով պատիժ կրելու 1.5 օրվա հաշվակցումը չպետք է դիտարկվի որպես փոխհատուցում: Եթե կալանավորման 1 օրը հաշվակցում ենք ազատագրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով պատիժ կրելու 1.5 օրվա դիմաց, ապա գործնականում սա կհանգեցնի գրավի կամ այլընտրանքային խափանման միջոցների կիրառման միջնորդությունների շեշտակի նվազեցման: Ասվածը պայմանավորված է նրանով, որ մեղադրյալները կգերադասեն, որ իրենց նկատմամբ որպես խափանման միջոց ընտրվի կալանավորումն այն պատճառով, որ մեղադրական դատավճիռն ուժի մեջ մտնելուց հետո ազատատագրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու պատժատեսակների հետ հաշվակցելու դեպքում, նրանք ավելի քիչ կգտնվեն քրեակատարողական հիմնարկում դատապարտյալի կարգավիճակով: Սա իր հերթին կարող է հանգեցնել քրեակատարողական հիմնարկները կրկին ծանրաբեռնելուն:

3. Նախագծի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է, որ օրենքն ունի հետադարձ ուժ, և այն տարածվում է 2004 թվականից մինչև սույն օրենքի (նախագծի) ուժի մեջ մտնելը: Այս առումով հարկ է նկատել, որ կալանքի մեկ օրվա դիմաց ազատագրկման մեկ օրվա հաշվարկ նախատեսող ՀՕ-97-Ն օրենքն ուժի մեջ է մտել միայն 2004 թվականի հուլիսի 1-ից: Ուստի, նախագծի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասում պետք է հստակ ամրագրվի, որ նախագծի հետադարձությունը սկսվում է 2004 թվականի հուլիսի 1-ից:

4. Խնդրահարույց է նախագծի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասում տեղ գտած այն ձևակերպումը, ըստ որի՝ սույն օրենքի (նախագծի) գործողությունը տարածվում է մինչև դրա ուժի մեջ մտնելու օրը՝ հարուցված քրեական գործերով մեղադրյալների (ամբաստանյալների) և դատապարտյալների վրա: Նման պայմաններում կարող են լինել մեղադրյալներ կամ դատապարտյալներ, որոնց նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց չի կիրառվել, և կարող են լինել դատապարտյալներ, ովքեր ազատագրկման չեն դատապարտվել: Բացի դրանից, հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, ըստ որի՝ ամբաստանյալ է այն մեղադրյալը, որի վերաբերյալ գործը նշանակված է դատական քննության, ամբաստանյալ եզրույթն առանձին շեշտադրման կարիք չունի:

5. Նախագծի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասով օրենքի կատարումը վերապահում է Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի և վերաքննիչ քրեական դատարաններին՝ առանձնացնելով յուրաքանչյուրի վերանայման համար սահմանված հիմքերը: Նման պայմաններում անհասկանալի է՝ ում կողմից պետք է վերանայվեն այն գործերը, որոնք տվյալ պահին գտնվում են Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի վարույթում:

6. Բացի դրանից, նախագծի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով նախատեսվում է, որ Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի և վերաքննիչ քրեական դատարաններին է վերապահված վերանայել այն գործերը, որոնք իրենց վարույթում են, սակայն մինչև սույն օրենքի (նախագծի) ուժի մեջ մտնելը չեն քննվել կամ քննվել են, բայց դատական ակտերն ուժի մեջ չեն մտել: Այս առնչությամբ,

1) նախագծի հիշյալ հոդվածում տեղ են գտել «մինչ **սույն որոշումն** ուժի մեջ մտնելը» բառերը: Ակնհայտ է, որ խոսքը ոչ թե որոշման, այլ օրենքի մասին է,

2) անհասկանալի է՝ ո՞ր դատարանին է վերապահված այն գործերի վերանայումը, երբ գործերն արդեն դատարանների վարույթում չեն, իսկ դատական ակտերը վաղուց մտել են օրինական ուժի մեջ: Նախագծում բացակայում են նման գործերի վերանայման կարգավորումները, ի տարբերություն այն գործերի, որոնցում պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել, կամ պատժի կրումը հետաձգվել է:

7. Նախագծում բացակայում են նաև պատժից պայմանական վաղաժամկետ ազատելու ինստիտուտի կիրառման դեպքում կրած կալանքի և պատժի վերահաշվարկման կարգավորումները:

Ուստի, վերոգրյալի հաշվառմամբ պետք է ընդգծել, որ նախագծով առաջարկվող փոփոխությունը և կարգավորումները կրում են հատվածական բնույթ, որոնք գործնականում խնդրահարույց իրավիճակների են հանգեցնելու: Հետևաբար, հարցին անհրաժեշտ է ցուցաբերել առավել համապարփակ մոտեցում և լուծումները նախատեսել Հայաստանի Հանրապետության քրեական և քրեակատարողական օրենսգրքերի նախագծերի համակարգային բարեփոխումների շրջանակներում:

Անփոփելով նշվածը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն առաջարկում է նախագծով քննարկվող գործող օրենքի հոդվածը թողնել անփոփոխ:

Աղյուսակ
(Կալանավորված անձանց և դատապարտյալների իրավունքների տարբերության
վերաբերյալ)

N	ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՏԵՍԱԿԸ	ԿԱԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՆՁ	ԴԱՏԱՊԱՐՏՅԱԼ
1.	Կարճատև տեսակցություն	<p>1. Մերձավոր ազգականների և այլ անձանց հետ առնվազն երկու տեսակցություն՝ մինչև երեք ժամ տևողությամբ, եթե չկա վարույթն իրականացնող մարմնի տեսակցության արգելքի մասին որոշում:</p> <p>2. Պաշտպանի հետ՝ առանց տեսակցությունների թվի և տևողության սահմանափակման, անկախ աշխատանքային օրերից կամ ժամերից:</p>	<p>1. Մերձավոր ազգականների կամ այլ անձանց հետ կարճատև տեսակցություն տրամադրվում է ամսվա ընթացքում առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև չորս ժամ տևողությամբ:</p> <p>2. Առանձնապես ծանր հանցագործության համար որոշակի ժամկետով ազատագրվման կամ ցմահ ազատագրվման դատապարտված անձանց տրամադրվում է տարվա ընթացքում առնվազն վեց անգամ:</p>
2.	Երկարատև տեսակցություն	Չի տրամադրվում	<p>1. Երկարատև տեսակցություն տրամադրվում է երկու ամսվա ընթացքում առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև երեք օր տևողությամբ:</p> <p>2. Առանձնապես ծանր հանցագործության համար որոշակի ժամկետով ազատագրվման կամ ցմահ ազատագրվման դատապարտված անձանց տրամադրվում է տարվա ընթացքում առնվազն երկու երկարատև տեսակցություն:</p> <p>3. Դատապարտյալի խնդրանքով երկարատև տեսակցությունը, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի, կարող է փոխարինվել կարճատև տեսակցությամբ:</p>
3.	Հանձնույթ, ծանրոց և դրամական փոխանցումներ ստանալու և ուղարկելու իրավունք	<p>Կարող է ստանալ ամսվա ընթացքում մինչև յոթանասուն կիլոգրամ:</p> <p>Կալանավորված անձինք իրենց միջոցներից կարող են դրամական փոխանցումներ կատարել ազգականների և այլ անձանց դրամական հաշվին:</p>	Ստանալ և իր հաշվին ուղարկել ծանրոցներ, հանձնույթներ կամ փաթեթներ, առանց սահմանափակման կատարել և ստանալ դրամական փոխանցումներ:
4.	Ուղղիչ հիմնարկի սահմաններից դուրս աշխատանքում ներգրավվելը	Չի կարող ներգրավվել	Ուղղիչ հիմնարկի սահմաններից դուրս աշխատանքներում կարող է ներգրավվել միայն առանց պահախմբի կամ ուղեկցորդման ուղղիչ հիմնարկի

			սահմաններից դուրս տեղաշարժվելու թույլտվություն ստացած դատապարտյալը :
5.	Չվարձատրվող աշխատանքներում ներգրավվելը	Արգելվում է կալանավորված անձանց ներգրավել չվարձատրվող աշխատանքների, բացառությամբ սանիտարահիգիենիկ աշխատանքների :	Դատապարտյալը չվարձատրվող աշխատանքներում ներգրավվում է ոչ հանգստյան ժամերին՝ օրական երկու ժամից ոչ ավելի ժամանակով :
6.	Ինքնագործ միավորումների կազմավորում և գործունեություն	Չի կարող կազմավորել	Ուղղիչ հիմնարկում դատապարտյալների մշակութային, լուսավորչական, կրոնական և մարզական միավորումներն ստեղծվում են Հայաստանի Հանրապետության քրեակատարողական օրենսգրքով սահմանված՝ դատապարտյալների ինքնագործ միավորումների հիմնական խնդիրների իրականացման նպատակով:
7.	Ամուսնության գրանցումից հետո տրվող տեսակցություններ	Կարճատև տեսակցություն	Երկարատև տեսակցություն
8.	Խրախուսանքի միջոցներ	<p>1) շնորհակալության հայտնում.</p> <p>2) զբոսանքի տևողության ավելացում մինչև երեք ժամ՝ մինչև քսան օր ժամկետով.</p> <p>3) նախկինում նշանակված տույժի վաղաժամկետ հանում.</p> <p>4) կիրառվող տույժի վաղաժամկետ դադարեցում.</p> <p>5) լրացուցիչ կարճատև տեսակցության տրամադրում, եթե այն չի արգելվել քրեական վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից.</p> <p>6) լրացուցիչ հեռախոսագրույցի կամ հեռախոսագրույցների տրամադրում, եթե այն չի արգելվել քրեական վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից.</p> <p>7) լրացուցիչ ծանրոց, հանձնուք կամ փաթեթ ստանալու թույլտվություն:</p>	<p>1) լրացուցիչ կարճատև կամ երկարատև տեսակցության տրամադրում, բայց տարվա ընթացքում երկու կարճատև կամ երկու երկարատև տեսակցությունից ոչ ավելի.</p> <p>2) փակ տեսակի ուղղիչ հիմնարկում պահվող դատապարտյալի զբոսանքի տևողության ավելացում մինչև երկու ժամ՝ մեկ ամիս ժամկետով.</p> <p>3) նախկինում նշանակված տույժի վաղաժամկետ հանում:</p> <p>Դատապարտյալը, որպես խրախուսանքի միջոց, կարող է ներկայացվել տեղափոխման մեկուսացվածության</p>

			առավել ցածր աստի- ճան ունեցող ուղղիչ հիմնարկ՝ պատժի կրումը շարունակելու նպատակով:
9.	Տույժի միջոցներ	1) նկատողության հայտա- րարում. 2) պատժախուց տեղափոխելը մինչև տասն օր, իսկ անչափահասներին՝ մինչև հինգ օր ժամկետով:	1) նկատողություն. 2) խիստ նկատողու- թյուն. 3) պատժախուց տեղափոխելը մինչև տասնհինգ օր, իսկ անչափահաս դատապարտյալին՝ մինչև տասն օր ժամ- կետով:
10.	Տույժերը կիրառելու ժամկետները	Խախտումը հայտնաբերելուց հետո, անհապաղ, բայց ոչ ուշ, քան 10 օր:	Խախտումը հայտ- նաբերելուց հետո, անհապաղ, բայց ոչ ուշ, քան 15 օր:
11.	Հանդերձանքի տրամադրումը	Կալանավորված անձինք կրում են իրենց հագուստը: Անհրաժեշտության դեպքում նրանք ապահովվում են կլիմայական պայմաններին, սեռին համապատասխան միասնական նմուշի հագուստով:	Դատապարտյալն ապահովվում է իր սեռին, տարվա եղանակին, կլիմա- յական պայմաններին համապատասխանող միասնական նմուշի հանդերձանքով:
12.	Լրացուցիչ վճարովի ծառայություններ	1) կենցաղային իրերի վարձույթ կամ տրամադրում, 2) վճարատան, քիմաքրման ծառայություններ, 3) լրացուցիչ լոգանք ընդունելու հնարավորություն,	Նշված լրացուցիչ ծառայություններից դատապարտյալը չի օգտվում:

		4) կոշկակարի, դերձակի ծառայությունների տրամադրում:	
13.	Կարճաժամկետ մեկնում տրամադրելը	Կալանավորված անձանց, բացառությամբ առանձնապես ծանր հանցանքի կատարման մեջ մեղադրվող անձանց, մերձավոր ազգականի մահվան կամ կյանքին սպառնացող ծանր հիվանդության, կալանավորված անձին կամ նրա ընտանիքին զգալի նյութական վնաս պատճառած տարերային աղետի դեպքում վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից կարող են տրամադրվել կարճաժամկետ մեկնումներ մինչև 7 օր տևողությամբ:	<p>Դատապարտյալին, բացառությամբ առանձնապես վտանգավոր ռեցիդիվի կամ առանձնապես ծանր հանցագործության համար դատապարտվելու դեպքի, ուղղիչ հիմնարկի պետի որոշմամբ կարող է տրամադրվել կարճաժամկետ մեկնում անձնական բացառիկ հանգամանքների (մերձավոր ազգականի մահ կամ կյանքին սպառնացող ծանր հիվանդություն, տարերային աղետ, որը զգալի նյութական վնաս է պատճառել դատապարտյալին կամ նրա ընտանիքին) դեպքում, ինչպես նաև սոցիալական վերականգնման նպատակով: Հաշմանդամ կամ ուղղիչ հիմնարկին կից մանկատանը երեխա ունեցող դատապարտյալին կարող է տրամադրվել կարճաժամկետ մեկնում՝ երեխային մանկատանը կամ ազգականի մոտ տեղավորելու նպատակով:</p> <p>Կարճաժամկետ մեկնում տրամադրվում է մինչև յոթ օր տևողությամբ՝ չհաշված մեկնելու և վերադարձի համար անհրաժեշտ ժամանակը, որը չի կարող գերազանցել երեք օրը: Սոցիալական վերականգնման նպատակով բաց ուղղիչ հիմնարկում պատիժ կրող դատապարտյալին կարճաժամկետ մեկնում կարող է տրամադրվել մինչև մեկ ամիս տևողությամբ՝ չհաշված մեկնելու և վերադարձի համար անհրաժեշտ ժամանակը, որը չի կարող գերազանցել երեք օրը:</p>
14.	Ջրոսանքը	Օրական առնվազն մեկ ժամ	Օրական առնվազն մեկ ժամ, անչափահաս դատապարտյալ՝ օրական առնվազն երկու ժամ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

26 փետրվարի 2019 թվականի N 174 - Ա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ (ՀԱՐԱԿԻՑ ԶԵԿՈՒՑՈՂ) ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ
Մ Ա Ս Ի Ն

Հիմք ընդունելով «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի 66-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝

Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարի տեղակալ Արտակ Ասատրյանին նշանակել Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում «Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագիծը (Պ-003-16.01.2019-ՊԻ-011/0) քննարկելիս Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ներկայացուցիչ (հարակից գեկուցող):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ն. ՓԱՇԻՆՅԱՆ

2019 թ. փետրվարի 26
Երևան

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «մեկ օրը հաշվելով մեկ օրվա դիմաց» բառերը փոխարինել «մեկ օրը հաշվելով մեկուկես օրվա դիմաց» բառերով:

Հոդված 2.

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը: Սույն օրենքն ունի հետադարձ ուժ, որը տարածվում է 2004 թվականից՝ մինչ սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու օրը՝ հարուցված քրեական գործերով մեղադրյալների (ամբաստանյալների) եւ դատապարտյալների վրա:

2. Սույն օրենքի կատարումը վերապահել Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի եւ վերաքննիչ քրեական դատարաններին՝

1) այն անձանց նկատմամբ, որոնց վերաբերյալ գործերը Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի կամ վերաքննիչ քրեական դատարանների վարույթում են, սակայն մինչեւ սույն որոշումն ուժի մեջ մտնելը չեն քննվել, կամ այն անձանց նկատմամբ, որոնց վերաբերյալ գործերը քննվել են, բայց դատական ակտերն օրինական ուժի մեջ չեն մտել.

2) այն անձանց նկատմամբ, որոնց հանդեպ պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել, կամ պատժի կրումը հետաձգվել է: Նշված անձանց նկատմամբ սույն օրենքի կիրառման հարցը լուծում է դատարանը՝ դատապարտյալի վարքագծի նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող իրավասու մարմնի միջնորդության հիման վրա:

3. Դատապարտյալի վարքագծի նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող իրավասու մարմինը սույն օրենքով նախատեսված միջնորդությունը պետք է ներկայացնի սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում: Եթե դատապարտյալի վարքագծի նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող իրավասու մարմնի տրամադրության տակ առկա են միջնորդություն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ փաստաթղթերը, բավարար չափով պարզաբանված եւ ճշգրտված են տվյալ գործի հանգամանքները, ապա վերջինս պարտավոր է միջնորդությունը ներկայացնել նշված հանգամանքների ի հայտ գալուց հետո՝ ողջամիտ ժամկետում՝ չսպասելով ընդհանուր ժամկետի լրանալուն:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացված օրենքի նախագծով նախնական կալանքի տակ պահելու ժամկետն ազատագրկման և կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով նշանակված պատժի մեկ օրվա հաշվակցումը մեկ ու կես օրով պայմանավորված է ՀՀ-ում նախնական կալանքի վայրերի պայմաններով, որոնք երբեմն ավելի ծանր են, քան քրեակատարողական հիմնարկներում: ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը կալանքի տակ պահելու ժամկետը հաշվակցվում է ազատագրկման, կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով նշանակված պատժին՝ մեկ օրը հաշվելով մեկ օրվա դիմաց: Նշված հոդվածի 3-րդ մասը փոփոխության է ենթակվել դեռևս 2004 թվականին, սակայն Կ-248-23.2004-ՊԻ-010/0 օրենքի նախագծի հիմնավորման մեջ նույնիսկ որևիցէ անրադարձ չկա՝ 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասը՝ փոփոխության ենթարկելու անհրաժեշտության վերաբերյալ, իսկ մինչ 2004 թվականի փոփոխությունը քրեական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանվել է, որ մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը կալանքի տակ պահելու ժամկետը հաշվակցվում է ազատագրկման, կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով նշանակված պատժին՝ մեկ օրը հաշվելով մեկուկես օրվա դիմաց:

Ներկա իրավիճակում կան բազմաթիվ քրեական գործեր, որոնց շրջանակում նախնական կալանքի տակ գտնվող անձինք՝ ամիսներով կամ տարիներով, կալանավորված անձի կարգավիճակում սպասում են դատարանի դատավճռին, և հաշվի առնելով, որ նախնական կալանքի տակ գտնվող անձի կարգավիճակը ենթադրում է ավելի խիստ մեկուսացում և պահման ավելի խիստ պայմաններ՝ գործող քրեական օրենսգրքի՝ պատիժների հաշվակցման մոտեցումն անթույլատրելի է և մարդասիրական չէ:

Նախագծի ընդունման արդյունքում կալանքի տակ պահելու ժամկետն ազատագրկման և կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով նշանակված պատժի՝ մեկ օրը կհաշվվի մեկ ու կես օրվա դիմաց, ինչպես նաև կսահմանվի օրենքի հետադարձ ուժի ժամկետը, որը կտարածվի 2004թ-ից առ այսօր հարուցված քրեական գործերով մեղադրյալների (ամբաստանյալների) և դատապարտյալների վրա:

Վլադիմիր Կոթոյանի վերաբերյալ գործով (ԵԿԴ/0039/15/13) որոշմամբ վճռաբեկ դատարանը վերահաստատել է նախկինում արտահայտած իր դիրքորոշումը, ըստ որի՝ անձի մեղքի և պատժի հետ կապված հարցերը ենթակա են լուծման բացառապես դատարանի կողմից՝ դատական ակտով, հետևաբար անհրաժեշտ է, որպեսզի վերջնական պատժաչափերը նույնպես սահմանվեն դատարանի կողմից կա՛մ դատական ակտի բողոքարկման արդյունքում որոշման կայացման, կա՛մ դատական ակտի անհստակությունների վերաբերյալ որոշման կայացման ռեժիմներով՝ նախատեսված ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով: